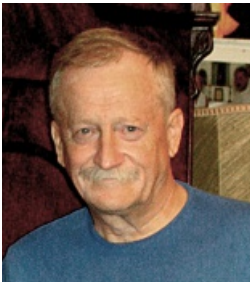

Jerzy Michał Soldek urodził się w 1947 r.

w Buchałowicach koło Nałęczowa, ukończył studia w Wyższej Szkole Nauk Społecznych w Warszawie oraz Podyplomowe Studium Muzealnictwa w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego w 1999 r. Pracował m.in. w Domu Kultury w Nałęczowie, Muzeum Lubelskim w Lublinie – Oddział Muzeum Stefana Żeromskiego w Nałęczowie, Starostwie Powiatowym w Puławach, jako sekretarz powiatu, Lubelskim Urzędzie Wojewódzkim w Lublinie jako sekretarz wojewody ds. Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego; od 2008 r. przebywa na emeryturze.

Jest działaczem społecznym i samorządowym, m.in.: był przewodniczącym Komisji Kultury, Sportu i Turystyki Lubelskiego Sejmiku Samorządowego (1994-1998); jest wiceprzewodniczącym Rady Miejskiej w Nałęczowie i jednocześnie przewodniczącym Komisji Uzdrawiskowej tej Rady (2010-2014 i 2014-nadal); wykładowcą w Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Puławach (od 1994); jest członkiem Lubelskiego Towarzystwa Miłośników Książki w Lublinie (od 1997), ekspertem Związku Powiatów Polskich w Warszawie, w dziedzinie kultury i turystyki (od 2001); członkiem Towarzystwa Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, z ramienia Starosty Puławskiego społecznym opiekunem zabytków; działa w ruchu regionalnym od 1979 r., m. in. wiceprezes (1988-2010) i prezes Towarzystwa Przyjaciół Nałęczowa (2010-nadal), członek Rady Krajowej Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczypospolitej Polskiej (2010-nadal), w tym: wiceprzewodniczący Rady Krajowej Ruchu SR RP (2011-2014).

Od 1983 r. uprawia pisarstwo (gł. historyczne), dziennikarstwo i publicystykę, aktualnie redaktor naczelny „Głosu Nałęczowa”. Autor kilkuset artykułów i esejów; współpracuje z prasą: lokalną, regionalną oraz krajową. Utwory i artykuły podpisuje: Jerzy Michał Soldek, kyrzej, jms. Jest autorem sześciu książek, w tym: *Faustyna Morzycka – Siłaczka Żeromskiego* (2010), *Osobliwości, zagadki i tajemnice Nałęczowa i Nałęczowscy powstańcy sybiracy 1863*, wstęp prof. dr hab. Robert Litwiński, Nałęczów 2013, oraz w wydawnictwach zbiorowych, m.in.: *Nałęczowska inteligencja z kręgu Stefana Żeromskiego w rewolucji 1905 r.*, *Rok 1863. Małachowscy. Uzdrawiska polskie – Rzecz o trzech wystawach*, (w:) *Ogród Białego Kruka III*, Lublin 2016. Jest również edytorem i redaktorem oraz autorem 2. biogramów, publikacji: Jan Łomnicki, *Ewa Szelburg-Zarembina. Próba portretu*, wstęp prof. dr hab. Tadeusz Kłak, Nałęczów 2016. Realizator licznych wystaw, współautor scenariuszy, konsultant, a także występował w reportażach oraz audycjach radiowych i telewizyjnych (ponad 25); konsultant filmów oświatowych (8), w tym, wg scenariusza i reżyserii Lucyny Smolińskiej i Mieczysława Sroki: *Towarzystwo Przyjaciół Nałęczowa* (1996), „*Silaczka*” *Faustyna Morzycka* (1998), *Na plebanii w Wyszkowie* (1999), *Pasje Jerzego M. Soldka* (2005), *Stanisława Brzozowskiego życie wśród skorpionów* (2006).

Od 1989 r. prowadzi społeczne Archiwum „Nałęczowskie” Jerzego Michała Soldka, którego zbiory udostępnia do prac naukowych, instytucjom i osobom oraz do ekspozycji wystawienniczych; w ramach Archiwum współpracuje z kilkudziesięcioma instytucjami oraz naukowcami i regionalistami w kraju, a także za granicą. 23 listopada 2016 r. został wyróżniony Nagrodą im. Witolda Hulewicza (Edycja XXI), w dziedzinie literatury i regionalizmu: „Za wkład w upamiętnianie tradycji Cisów Stefana Żeromskiego w Nałęczowie”.

Towarzystwo Przyjaciół Nałęczowa

Rok założenia 1909

serdecznie zapraszają

na odczyt **Jerzego Michała Soldka**

oraz otwarcie wystawy wg scenariusza Jerzego M. Soldka i Katarzyny K. Wójcik
o wspólnym tytule

Historyczne Związki Nałęczowa z Dawnymi Kresami Wschodnimi

Dawne Kresy na nałęczowskim cmentarzu

Wytrawny turysta, zwiedzając nieznaną sobie dotąd miejscowość, zaczyna zazwyczaj od cmentarza. [...] Stary, nałęczowski cmentarz parafialny. Założony w roku 1816 na Wzgórzu Bochońskim, [...] Historyk Marek Borucki, w książce *Polskie nekropolie narodowe*, Warszawa 2011., wśród opisanych 27 nekropoli (znajdujących się w 12 miastach polskich oraz dwu poza granicami kraju: Cmentarz Łyczakowski we Lwowie i Cmentarz na Rossie w Wilnie) wymienia 3 nekropolie znajdujące się na Lubelszczyźnie: cmentarz przy ul. Lipowej

w Lublinie oraz cmentarze parafialne w Kazimierzu Dolnym i Nałęczowie. Obraz, który utrwała się zwiedzającemu, po dłuższym spacerze w starszej części nałęczowskiego cmentarza, to – obok grobowców ludzi zasłużonych dla kultury narodowej, powstańców 1863 r., żołnierzy wojen światowych, zasłużonych dla regionu i Nałęczowa – **niespotykana, jak na małą miejscowość, na obszarze centralnej Polski i na zachodnich rubieżach Polski wschodniej, duża ilość pomników nagrobnych ludzi pochodzących z dawnych Kresów Wschodnich I Rzeczypospolitej (sic!).**

Wśród nich są pomniki i grobowce ludzi tej miary, jak: **Michał Elwiro Andrioli** (1836-1893), znakomity rysownik i malarz polski, rodem z Wilna, uczestnik walk powstańczych w 1863 r. na Litwie i Białorusi [...]; **Oktawia z Radziwiłłowiczów p.v. Rodkiewiczowa, s.v. Żeromska** (1862-1928), działaczka niepodległościowa i społeczna, muza i żona Stefana Żeromskiego, rodem z Wileńszczyzny [...]; generał dywizji **Władysław Wejtko** (1859-1933), dowódca polskiej Samoobrony Litwy i Białorusi w 1918/1919 r. i obrońca Warszawy w 1920 r., autor *Samoobrona Litwy i Białorusi. Szkic historyczny*, pochodzący z dawnych Inflant Polskich; **Franciszek Bagiński** (1830-1902), z Wołynia, chorąży ułanów (młodzieniec awansowany za odwagę i predyspozycje przywódcze przez z generała Józefa Bema), walczący w siedmiogrodzkim Legionie Polskim na Węgrzech w l. 1848-1849 r., autor *Wspomnień starego Wołyniaka* [...]

Odrębną – rzecz można – podstawową grupę w naszym opowiadaniu, stanowią **pochodzący z Kresów lekarze, uczestnicy konspiracji i powstania 1863 r.**, patrioci skazani przez carat na syberyjskie zesłanie i katorgę (ciężkie roboty), twórcy w 1878/1880 r. drugiego uzdrowiska w Nałęczowie [...]

Epilog. [...] Obok pierwszego, zasadniczego okresu osadnictwa kresowian w Nałęczowie, który miał miejsce w latach 1878-1914/1918, nastąpiła, [...] druga fala napływu kresowian po 1918 r. [...]. Trzeci okres osiedlenia kresowian w Nałęczowie miał miejsce w latach 1939-1944. [...] Ostatnia, [...] liczba polskich rodzin przybyła tu w latach 1944-1950 (i później) w wyniku akcji przesiedleńczej z terenów ZSRR [...], tzw. „zabużanie”; także żołnierze I Armii Ludowego Wojska Polskiego, pochodzący z Kresów, którzy przybyli do Nałęczowa w 1945 r. na rehabilitację, jako inwalidzi wojenni [...].

Fragmenty wykładu **Jerzego M. Sołdka**

Wystawa przedstawia 16 portretów nałęczowian, rodem z dawnych Kresów Wschodnich I Rzeczypospolitej; patriotów związanych z konspiracją narodową i walką z zaborcą, którzy zamieszkali w uzdrowisku – na stałe lub czasowo – od początku powstawania drugiego zakładu leczniczego w Nałęczowie, tj. od 1878 r. i w okresie późniejszym, do roku 1914. Byli wśród nich: Franciszek Bagiński (1830-1902), rodem z Wołynia, młody chorąży ułanów, walczący w siedmiogrodzkim Legionie Polskim na Węgrzech, w latach 1848-1849, pod komendą gen. Józefa Bema, a przede wszystkim byli uczestnicy konspiracji przedpowstańczej i powstania 1863 r. na Litwie i Ukrainie, pojmami, więzieni i skazani na zesłanie i syberyjską katorgę. Po odbyciu kary zesłania zakazano im powrotu w rodzinne strony: do kresowych miast czy skonfiskowanych już majątków. Wysiedleni przez carskie samodzierżawie ze swoich małych ojczyzn, osiadali owi sybiracy w Warszawie i innych miastach ówczesnego Królestwa Polskiego, pod berłem cara Rosji. A z czasem osiedlili się w Nałęczowie, gdzie odnaleźli swoją drugą małą ojczyznę, namiastkę utraconego po 1863 r. domu rodzinnego na Kresach...

Insurgenci z 1848 i 1863 r. (oraz generał Władysław Wejtko (1859-1933), rodem z Kresów, walczący w 1. wojnie i wojnie polsko-bolszewickiej 1919-1920) ukazani zostali na tle kart pocztowych z lat 1900-1939, przedstawiających ich rodzinne strony, miasta i krajobrazy kresowe.

20 plansz z ilustracjami (niestety, nie zamieściliśmy kilku wizerunków powstańców, których portretów nie posiadamy) zostało sporządzonych według podziału na województwa kresowe – ziem zabranych (z uwzględnieniem miast w Galicji Wschodniej), na podstawie mapy „Powstańczego ustroju administracyjnego 1863.”

Scenariusz i wybór ilustracji: **Jerzy Michał Soldek**.

Współautorka scenariusza i oprawa plastyczna: **Katarzyna Kinga Wójcik**

Towarzystwo Przyjaciół Nałęczowa

Rok założenia 1909

serdecznie zapraszają

na odczyt **Jerzego Michała Sołdka**

oraz otwarcie wystawy wg scenariusza Jerzego M. Sołdka i Katarzyny K. Wójcik

o wspólnym tytule

Historyczne Związki Nałęczowa z dawnymi Kresami Wschodnimi

Spotkanie i wernisaż odbędą się

we wtorek 4 kwietnia 2017 r. o godz. 18.00

w sali widowiskowej Domu Kultury LSM

w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29

www.domkulturyism.pl

Wstęp wolny

Przed i po odczycie oraz w trakcie zwiedzania wystawy, objaśnianej przez autora, będzie można nabyć wydawnictwa Towarzystwa Przyjaciół Nałęczowa (w tym publikacje prelegenta).